

BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

مجلة كلية الإلهيات في جامعة بينكول

BINGOL UNIVERSITY
JOURNAL OF THEOLOGY FACULTY

ISSN: 2687-5128

Sayı: 16 | Yıl: 2020/2

Bu dergi **TRDİZİN** tarafından taranmaktadır.

Bu Dergi 16. sayıdan itibaren **ERIHPLUS** tarafından taranmaktadır.

Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (BÜİFD), yılda iki kez (Haziran/Aralık) aylarında **online** yayımlanan ulusal ve uluslararası alan indeksli hakemli bir dergidir.

BÜİFD dergisinde yayımlanan yazıların bilimsel ve hukukî sorumluluğu yazarlarına aittir.

Yayımlanan yazıların bütün yayın hakları yayıncı kuruluşa ait olup, izinsiz kısmen veya tamamen basılamaz, çoğaltılamaz ve elektronik ortama aktarılamaz.

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari-Türetilemez 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ	BİNGÖL UNIVERSITY JOURNAL OF THEOLOGY FACULTY
Sayı: 16, Yıl: 2020/2	Issue: 16, Year: 2020/2
e-ISSN: 2687-5128	
<p style="text-align: center;">Sahibi / Owner (Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Adına) (On Behalf of Bingol Universty Theology Faculty) Prof. Dr. Mustafa AGÂH</p> <p style="text-align: center;">Baş Editör/Editor In Chief Dr. Öğr. Üyesi Nebi BUTASIM</p> <p style="text-align: center;">Editörler/Editors Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Sami BAGA Dr. Öğr. Üyesi Bedrettin BASUĞUY Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ESVED Dr. Öğr. Üyesi Sahip AKTAŞ</p> <p style="text-align: center;">Dil Editörü/Language Editor (İngilizce/English) Arş. Gör. Mehmet ÇAVDAR</p> <p style="text-align: center;">Dil Editörü/Language Editor (Arapça/Arabic) Dr. Öğr. Üyesi Abdullah BEDEVA</p> <p style="text-align: center;">Alan Editörleri/Field Editors Dr. Fatmatüzzehra YAŞAR Arş. Gör. Mehmet ÖZTÜRK Arş. Gör. Ömer TAY Arş. Gör. Sadi YILMAZ Arş. Gör. Garip ÇAĞLAR Arş. Gör. Erkan BAYSAL</p> <p style="text-align: center;">Yazı İşleri Müdürü / Editor in Chief Dr. Öğr. Üyesi Nebi BUTASIM</p>	<p style="text-align: center;">Yayın Kurulu / Editorial Board Prof. Dr. Mustafa AGÂH Prof. Dr. Orhan BAŞARAN Doç. Dr. Abdulnasır SÜT Doç. Dr. İbrahim ÖZDEMİR Dr. Öğr. Üyesi Abdullah BEDEVA Dr. Öğr. Üyesi Nebi BUTASIM Dr. Öğr. Üyesi Bedrettin BASUĞUY Dr. Öğr. Üyesi Süleyman TAŞKIN Dr. Öğr. Üyesi Sahip AKTAŞ Arş. Gör. Mehmet ÖZTÜRK</p> <p style="text-align: center;">Danışma Kurulu /Advisory Board Prof. Dr. İbrahim ÇAPAK (Bingöl Üniversitesi) Prof. Dr. Abdurrahman ACAR (Dicle Üniversitesi) Prof. Dr. Abdurrahman ATEŞ (İnönü Üniversitesi) Prof. Dr. Adnan DEMİRCAN (İstanbul Üniversitesi) Prof. Dr. Bilal AYBAKAN (İbn Haldun Üniversitesi) Prof. Dr. Cafer Sadık YARAN (On Dokuz Mayıs Üniversitesi) Prof. Dr. Cemalettin ERDEMCİ (Siirt Üniversitesi) Prof. Dr. Erkan YAR (Fırat Üniversitesi) Prof. Dr. Eyyüp TANRIVERDİ (Dicle Üniversitesi) Prof. Dr. Fethi Ahmet POLAT (Muş Alparslan Üniversitesi) Prof. Dr. Fuat AYDIN (Sakarya Üniversitesi) Prof. Dr. Gıyasettin ARSLAN (Fırat Üniversitesi) Prof. Dr. Hakan OLGUN (İstanbul Üniversitesi) Prof. Dr. Halit ÇALIŞ (Necmettin Erbakan Üniversitesi) Prof. Dr. Hayati AYDIN (Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi) Prof. Dr. Hüseyin HANSU (İstanbul Üniversitesi) Prof. Dr. İbrahim YILMAZ (Atatürk Üniversitesi) Prof. Dr. İlyas ÇELEBİ (İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi)</p>

Kapak ve Sayfa Tasarımı
R@nin Dijital Tasarım

Yazışma Adresi / *Corresponding Adress*
Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi 12000
Merkez/BİNGÖL
Tel: +90 (426) 2160005 -Fax: +90 (426) 2160035

Elektronik posta / *e-mail*
bingolilahiyatdergisi@hotmail.com

Prof. Dr. Mehmet ERDEM (Fırat Üniversitesi)
Prof. Dr. M. Halil ÇİÇEK (Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)
Prof. Dr. M. Mahfuz SÖYLEMEZ (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet KUBAT (İnönü Üniversitesi)
Prof. Dr. Metin YİĞİT (Dicle Üniversitesi)
Prof. Dr. Muhammed ÇELİK (Dicle Üniversitesi)
Prof. Dr. Musa Kazım YILMAZ (Harran Üniversitesi)
Prof. Dr. Musa YILDIZ (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa AĞIRMAN (Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Necmettin GÖKKIR (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Nurettin CEVİZ (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Osman GÜRBÜZ (Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Osman TÜREK (Kilis 7 Aralık Üniversitesi)
Prof. Dr. Ousama EKHTİYAR (Bingöl Üniversitesi)
Prof. Dr. Ömer Mahir ALPER (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Ömer PAKIŞ (Hakkâri Üniversitesi)
Prof. Dr. Reşat ÖNGÖREN (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Sahip BEROJE (Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet KATAR (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Şaban Ali DÜZGÜN (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Şamil DAĞCI (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Şehmus DEMİR (Gaziantep Üniversitesi)
Prof. Dr. Şuayip ÖZDEMİR (Amasya Üniversitesi)
Prof. Dr. Vecdi AKYÜZ (İstanbul Aydın Üniversitesi)
Prof. Dr. Yusuf Ziya KESKİN (Harran Üniversitesi)

Sayı Hakemleri/Referee Board of This Issue

Prof. Dr. Adem APAK (Bursa Uludağ Üniversitesi), Prof. Dr. Abdelhalim BENAİSSA (Aynul-Şam Üniversitesi/Mısır), Prof. Dr. Davud AYDÜZ (Emekli), Prof. Dr. Abdulvahap YILDIZ (Harran Üniversitesi), Prof. Dr. Ali BULUT (Marmara Üniversitesi), Prof. Dr. Hüseyin GÜNEŞ (Şırnak Üniversitesi), Prof. Dr. İbrahim COŞKUN (Necmettin Erbakan Üniversitesi), Prof. Dr. İsmail ÇALIŞKAN (Ankara Üniversitesi), Prof. Dr. Metin YİĞİT (Dicle Üniversitesi), Prof. Dr. Nazim HASIRCI (Gaziantep Üniversitesi), Prof. Dr. Nejdet DURAK (Süleyman Demirel Üniversitesi), Prof. Dr. Niyazi BEKİ (Üsküdar Üniversitesi), Prof. Dr. Şaban ÖZ (Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi), Prof. Dr. Ömer DUMLU (Ege Üniversitesi), Prof. Dr. Özlem SÖĞÜTLÜ ERİŞGİN (TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi), Prof. Dr. Resul ÖZTÜRK (Atatürk Üniversitesi), Prof. Dr. Rifat OKUDAN (Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi), Doç. Dr. Ahmet Özdemir (Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi), Doç. Dr. Ali ÖZTÜRK (İstanbul Üniversitesi), Doç. Dr. Bedri Aslan (Batman Üniversitesi), Doç. Dr. Emrullah ÜLGEN (Bingöl Üniversitesi), Doç. Dr. Eşref KÜÇÜK (Hacettepe Üniversitesi), Doç. Dr. Hasan TANRIVERDİ (Ordu Üniversitesi), Doç. Dr. Harun ABACI (Pamukkale Üniversitesi), Doç. Dr. Hüseyin ÇALDAK (Bingöl Üniversitesi), Doç. Dr. İhsan AKAY (Dicle Üniversitesi), Doç. Dr. Mehmet ÖZAY (İbn Haldun Üniversitesi), Doç. Dr. Muhammed Fatih TURAN (Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi), Doç. Dr. Naim DÖNER (Bingöl Üniversitesi), Doç. Dr. Necati DEMİR (Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi), Doç. Dr. Ömer ÖZBEK (Erciyes Üniversitesi), Doç. Dr. Yunus CENGİZ (Mardin Artuklu Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Abdullah BİLİN (Bitlis Eren Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Abdullah ÖZCAN (Sakarya Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Abdullah BİLİN (Bitlis Eren Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Abdulhalim OFLAZ (Iğdır Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Abdulhamit BUDAK (Amasya Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Abdurrahim KAPLAN (Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Ali BİNOL (Yozgat Bozok Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Ahmet HAMİTOĞLU (Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Aslı AYDEMİR (Dicle Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Bayram AYHAN (Harran Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Cemil GÜNEŞ (Nevşehir Hacı Bektaş Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Ersin KABAKÇI (Hitit Üniversitesi), Dr. İdris CEBECİ (Trabzon Yüksek İhtisas), Dr. Öğr. Üyesi Kenan KARAGÖZ (Düzce Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Lokman BEDİR (Malatya İnönü Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Mahmut AKGÜL (Erciyes Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Mehmet MÜFTÜOĞLU (Trakya Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ONUR (Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Sami BAGA (Bingöl Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Zülfi CENNET (Bingöl Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Melek HALİFEOĞLU (Bingöl Üniversitesi) Dr. Öğr. Üyesi Mustafa GÜNERİGÖK (Sakarya Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KILIÇ (Marmara Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Nimet FERAH (Bingöl Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Nurullah DENİZER (Uşak Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Recep ERKOCAASLAN (Rize Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Sabri DEMİRCİ (Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Sıddık ÜNALAN (Fırat Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Şemsettin IŞIK (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Teceli KARASU (Muş Alparslan Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Yusuf AKÇAKOCA (Erzurum Atatürk Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Dr. Öğr. Üyesi Yusuf AYDOĞDU (Bingöl Üniversitesi), Dr. Öğr. Üyesi Zeki AKTAŞ (Bitlis Eren Üniversitesi),

EDİTÖRDEN / EDITORIAL

Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi olarak 2020 Aralık 16. sayı ile akademik camianın bir parçası olarak süreç içinde yerimizi almaktan gurur duyuyoruz.

15 sayıdan itibaren online e-dergi olarak yayın hayatımıza başlamanın, son süreçte yaşanan pandemi dolayısıyla yerinde bir karar olduğu ve yayın sürdürülebilirliği, ulaşılabilirliği açısından ne denli yerinde bir karar olduğu daha iyi anlaşılmıştır.

Bu sayıdan itibaren dergimizin uluslararası bilinirliğini arttırmak için yaptığımız çalışmaların meyvesini almanın hazzını yaşamaktayız. Dergimiz uluslararası alan indeksleri içinde yer alan ERİHPLUS tarafından taranmaya başlamıştır. Uluslararası indeksler için başvurularımız devam etmekte ve en kısa sürede yeni indekslerde taranma beklentimiz bulunmaktadır.

Dergimiz bilinirliğinin artması ve süreç yönetimi açısından hızlı, şeffaf ve sorumluluk üstlenen bir dergi olması nedeniyle yoğun bir makale başvurusuna mazhar olmuştur. Bu süreç içinde akran değerlendirmelerine özellikle dikkat edilmiş ve yazar-hakem-editorial süreçlerinin en iyi şekilde yürütülmesi için üstün gayret sarf edilmiştir.

Yeni yayın süreçleri kapsamında; etik kuralların yeniden belirlenmesi, dergi yazım kurallarında kısmi değişiklikler ve özellikle Telif Hakkı ekseninde yeni çalışmalar ve kriterler belirlenmiştir. Tüm bu kriterlerin uluslararası değerlendirme kriterlerine uygun olması için büyük gayret sergilenmiştir.

Son dönemde artan talepler karşısında dergimizin de farklı alanlarda birçok makaleye ev sahipliği yaptığı ve yapacağı öngörüldüğünden makale yayın sayısında da benzer bir arttırıma gidilmiş ve tüm bu kararlar Yayın Kurulu kararlarıyla imza altına alınmıştır.

Bu sayıda özgün araştırma makaleleri, özellikle İlahiyat alanında gündemi belirleyen konulardan gelmesi ve saha çalışmalarını kapsamaması dergimizin de nitelik ve nicelik anlamında farklı bir aşamaya geçtiğini göstermektedir.

Son dönem yaşanan pandemi nedeniyle yoğun olarak gelen araştırmalar editör yükünü arttırdığı gibi aynı zamanda hakem sayısında da artış olmasına neden olmuştur. Bu nedenle dergimiz tek editörlük konseptinden çıkarak çoklu editör yönetimine geçmeye karar vermiştir. Bu kapsamda bu sayıdan itibaren alan editörlüğünün yanı sıra editör sayımızı yükselterek makale süreç yönetimini geniş bir alana yaymayı başardık. Bu çalışma bir sonraki aşamada daha da olgunlaşarak devam edecektir.

Tüm çalışmalar boyunca her türlü desteğini esirgemeyen Editör Kuruluna ve değerlendirme süreçlerini en iyi şekilde yönetmemize yardım eden tüm hakemlerimize sonsuz teşekkür ederiz.

Dr. Öğr. Üyesi Nebi BUTASIM

İÇİNDEKİLER

İslâm Kelâmı Açısından Mûcize Kerâmet İlişkisi - Veysi ÜNVERDİ.....	1-20
Kur'ân'ı Yaşamaya Dair - Musa BİLGİZ	21-38
Müfessir ve Dilbilimcilerin İbn Amir Kıraatine Dilbilimsel ve Eleştirel Yaklaşımları – Rıfat ABLAY.....	39-51
Hassân Bin Sâbit'in Şiirinde Şam Ve Hicaz Arasındaki Estetik Değer Kaymaları – Ousama EKHTIAR	52-67
Kur'ân'ın İnanmayanlara Sunduğu Haklar - Mehmet Zeki DOĞAN	68-86
Kitâbü'l-Bed' Ve't-Târih Üzerine Bir Araştırma - Hasan ÇİFTÇİ	87-102
İbn Rüşd'ün Halku'l-Ku'ran Teorisine Yaklaşımı - Bayram ÇINAR.....	103-114
Şâfiî Tabakât Yazıcılığı (Hicrî V-VII. Asırlar) - İsmail NARİN	115-136
Mezhep İçi Eleştiri Kültürü: Ebû İshâk Eş-Şîrâzî'nin Ebû Sevr Eleştirisi – Abdulbasit SALTEKİN	137-151
Kurân İle İstişhâd Yöntemi Açısından Hatîb Eş-Şîrbîni'nin Nûru's-Seciyye Fî Halli Elfâzi'l- Âcurrûmiyye Adlı Eseri - Mahmut TEKİN	152-166
Bir Komutan ve Müfettiş Olarak Muhammed b. Mesleme - Abdulkerim ÖNER	167-185
Aile İçi Problemler Karşısında Kur'an'ın Teselli Boyutu - Salih GEDÜK	186-204
Risâletine Delil Oluşu İtibariyle Kur'an'da Hz. Muhammed'in Nübüvvet Öncesi Hayatına Dair İzdüşümler - Mehmet Zülfi CENNET	205-220
Kâdî Mîr Meybudî'nin Beş Tümel Konusuna Yaklaşımı - Adem EVMEŞ	221-237
İlk Dönem İslâm Tarihi Siyasî Hâdiselerinde Kureyşlilik Olgusu - Feyza Betül KÖSE	238-249
İdeoloji Ve Medya: Batı Ve Ortadoğu Medyasında Ayasofya Haberlerinin Söylem Analizi - Abuzer YEŞİL/ Mehmet ULAŞ	250-271
Fârâbî'de Bireysel Mutluluktan Toplumsal Düzene: Özne Ve Nesne Olarak Nefsin Onto- Epistemolojisi - Zehra ORUK AKMAN	272-283
Manevi/Dini Danışmanlıkta Değer Algısı - Yılmaz CEYLAN-Muharrem ÖZAYDIN	284-301
Latin Alfabesinin Kabulünden Sonra Kur'an Elifbâsı Öğretiminin Dönüşümü (1928-1972) - Hatice AYAR	302-319
İmâm Şâfiî'de Beyân Teorisi – Ahmet TEMİZKAN	320-337
Kur'an Bağlamında Sabır ve Şükür İlişkisi – Hasan BULUT	338-355
Sosyal Çatışma Ve Din: Matürîdî Düşüncede İzdüşümlerine Dair Bir İnceleme – Mehmet Emin SARIKAYA	356-369
Spinoza'nın Determinizm Anlayışı Ve Tanrı/Töz Düşüncesine Yansıması – Süleyman TAŞKIN	370-382
Müstakîm-Zâde'nin Sözlükçülüğü Ve Tercüme-i Kânûnu'l-Edeb Adlı Eseri – Mehmet ÖZTÜRK/Abdullah Muaz GÜVEN/Ahmet YILMAZ	383-399
Aynü'l-Kudât-I Hemedânî'ye Göre Kur'ân'ın Hakîkati Ve Temel Mânevî Özellikleri – Abdurrahim ALKIŞ	400-424
Eyyûbîler Döneminde Mısır'da Sünniliğin Yerleşmesinde İranlı Âlimler'in Rolü – Bedrettin BASUĞUY	425-436